

Til:

Miljøverndepartementet
ved Gauta Voigt-Hanssen
gaute.voigt-hanssen@md.dep.no

Fra:

Norges Turrytterforening
Vækerøveien 122 E, 0383 Oslo
Att. Torbjørn S. Andersen
Mobiltelefon: 928 85 542

Oslo, 15. november 2007

Høringsuttalelse til ny lov for Nordmarka / Oslomarka

I den nye loven om bruk av Nordmarka / Oslomarka ønsker Norges Turrytterforening å styrke rettigheter og muligheter til bruk av hest i forbindelse med friluftsliv.

Hovedpoeng i denne høringsuttalelsen (også utdypet på siste side)

- 1 Sikre fortsatt mulighet for turridding i Marka, slik utgangspunktet også er i Friluftsloven
 - På skogsbilveier (i dag tillatt noen steder, forsøk på restriksjoner andre steder)
 - På stier (i dag tillatt noen steder, forsøk på restriksjoner andre steder)
 - I terreng (i dag tillatt noen steder, forsøk på restriksjoner andre steder)
- 2 Sikre at gamle stier og ferdselsveier kan holdes ryddet og bevares
 - Turistforeningens blåmerkede stier har ikke monopol /"offisiell godkjenning"?
 - Grunneiere kan ikke ha ansvar for stirydding, de har naturligvis lite motivasjon
 - Stirydding må likevel ta hensyn til grunneier og skogbruk
 - Mange umerkede stier har lange tradisjoner, og kulturhistorisk verdi
 - Mange stier har sin historiske opprinnelse som kløvstier, ridestier, tømmerkjøring, setertrafikk

Kort om bruk av hest i forbindelse med friluftsliv

Turridding kan kort beskrives som friluftsliv der hesten er med. Rammen rundt turridding er nøyaktig det samme som turer til fots, på ski eller på sykkel, nemlig ønsket om å oppleve natur på naturens egne premisser, og på en rolig, skånsom og stillferdig måte. I vinterhalvåret er det ikke beitemuligheter for hester, så da er det kortere eller lengre dagsturer som er rammen. I sommerhalvåret er det mulig å ta med sovepose og mat til rytterne mens hestene finner gresset de trenger på de gamle og tradisjonsrike vollene. Få ting smaker så godt som en rykende kopp kaffe eller en pølse på spidd etter en dag i sadelen!

Hestens plass i Marka i et kulturhistorisk perspektiv

Bruken av hest i utmark har minst like lange tradisjoner i Norge som ferdsel på ski, omtrent 2000 år lengre enn bruk av sykkel, ja nesten like lange tradisjoner som å ta seg frem til fots. Hesten var ikke bare nødvendig som arbeidskraft til rydding pløying og høsting på de mange plassene rundt i marka. Hesten var også et avgjørende innslag i tømmerhugsten, og til å få tømmeret frem til fløteplasser på veien til sagbruk, eller for å kjøre kull fra kullbrenneplasser i Marka frem til jernovnene ved blant annet Bærums Verk og Hakadals Verk. Hesten var også fremkomstmiddel for reise mellom Marka-plassene, fra plassene og inn til byen og for handelsreisende fra Midt-Norge som reiste gjennom Marka for å komme til hovedstaden.

Marka er fortsatt full av flere hundre år gamle kløvestier, ridestier, veier for kjøring av trekull og tømmerkjøringsruter. Mange av disse er fint og solid bygget opp, og står den dag i da som vitnesbyrd over generasjoners slit for å legge til rette for bruk av hest i transporten. Marka er også full av gamle voller og beiter som har blitt møysommelig ryddet og opparbeidet gjennom århundrer for å gi mulighet for å ha hester og andre husdyr i Marka.

Både stiene og vollene er laget for jevnlig bruk av hest, og vil gro igjen og bli borte for alltid, hvis ikke hesten fortsetter å være et innslag i Marka. For turgåere og friluftsfolk i alle aldre har det stor verdi å kunne oppleve Marka både som et skogsområde, og som det kulturhistoriske området det er. Hestestiene, de åpne vollene og synet av fredelige dyr som beiter er populære hos alle Marka-brukere, og alle forstår at hesten hører med i bildet av Marka. Hester på tur skaper også henrykkelse fra de aller eldste til de aller yngste, og mange er de som ber om at turryttere stopper litt for fotografering eller klapping av hesten.

Turriding er inkluderende og får flere grupper ut i Marka

Det er en generell utfordring at til tross for at Marka brukes av mange, så er det mange grupper som ikke tiltrekkes av de mer typiske bruksmåter som turgåing eller langrenn. Turriding har vist seg å trekke også nye brukergrupper ut på tur. Spesielt blant tenåringer er riding populært, mens dette ellers er en gruppe der mange har generelt liten interesse for tur i skog og mark og heller bruker tid på innendørs idrett, shoppingsentre eller PC spill. Turriding bidrar på en positiv måte til at også denne gruppen får et nærmere forhold til å ferdes ute i naturen.

Turriding gir også flere muligheter for handicappede, eldre og andre med nedsatt bevegelighet til å være med og oppleve naturen. Norges Turrytterforening har medlemmer over hele Norge med et aldersspenn fra de aller yngste til de som er langt oppe i pensjonistenes rekke.

Turriding er også økonomisk rimelig i forhold til annen idrett, inkludert i forhold til annen hesteidrett, og er derfor svært inkluderende i sin form. Fra 1970 tallet har det eksistert mange staller rundt Oslomarka der man kan ha eller låne hest til turriding for en svært rimelig pris.

Turriding i forhold til Friluftsloven og i forhold til tidligere flerbruksplaner for Marka
Hest og turriding har hatt en naturlig plass i Lov om Friluftsliv siden loven ble besluttet. Riding har også vært en del av den norske Allemannsretten i rundt 1000 år. Turriding faller i høyeste grad innenfor intensjonene og målene som er definert for både Friluftsloven og for de forskjellige flerbruksplaner for Marka. Det er et nært samsvar mellom lovens og planenes intensjoner om å tilgodese og tillate ferdsel med lange tradisjoner, samt aktiviteter som krever liten eller ingen spesiell tilrettelegging.

Turriding i forhold til andre friluftsbukere av Marka

Norges Turrytterforening har ved forskjellige anledninger hatt møter og dialog med ledelse og representanter for de øvrige frivillige organisasjoner for brukere av Marka, spesielt Den norske Turistforening, Skiforeningen og Oslo og Omland Friluftsråd. Det er grunn til å fremheve at vi kun har opplevet positive tilbakemeldinger fra disse øvrige organisasjonene.

Turistforeningen er et talerør for mange av de som ferdes til fots. I de samtaler vi har hatt med organisasjonen har det vært bred enighet om viktigheten av at Marka har plass til alle, samt om viktigheten av informasjon til medlemmer for å sikre skånsom og sikker ferdsel.

Skiforeningen er talerør for mange av de som ferdes på ski, og står for prepareringen av størstedelen av løypenettet. Både Turrytterforeningen og Skiforeningen har vært opptatt av å unngå riding i preparerte skiløyper. Dette er identifisert som et svært lite problem, og stort sett bare med de yngste rytterne som i mindre grad har forstått at dette har vært et problem.

Det informasjonsarbeid Turrytterforeningen har gjennomført gjennom sitt kontaktnett med staller og ryttere i alle kommunene rundt Marka i flere år har gitt gode resultater, og vi er i en dialog der målet også er å bruke avisartikler for å informere Skiforeningen om Turrytterforeningens arbeid og om målet om en positiv felles bruk av Marka.

Oslo og Omlands Friluftsråd er talerør for de fleste av Osломarkas brukerorganisasjoner, og også kontaktpunkt overfor myndighetene i en del sammenhenger. Organisasjonen har overfor Norges Turrytterforening gitt uttrykk for at turriding er uproblematisk i forhold til andre brukergrupper.

Turriding i forhold til miljøhensyn, skogeiere og myndigheter

Turriding er miljøvennlig og krever ingen spesiell tilrettelegging. Turriding foregår på samme måte som fotturer, det vil si på veier, stier og gjennom terrenget der det egner seg. Med turriding menes i denne sammenhengen ikke organisert eller kommersiell virksomhet, men privatpersoner og venner som rir sammen på tur i utmark.

Miljømessig og i forhold til skogbruk og grunneiere resulterer turriding således atskillig mindre synlige spor i naturen enn for eksempel skiløping, som krever ryddede løyper og kjøring med prepareringsmaskiner. Turriding resulterer også atskillig mindre slitasje på terreng enn det som kommer fra preparering av løyper med maskiner og snøscootere, og også mindre slitasje enn sykling.

I forhold til fare for sammenstøt eller situasjoner med mulig fare for andre Marka-brukere er risikoen mindre enn den risiko som sykling, skigåing og hundekjøring medfører. Syklister vil normalt holde betydelig høyere fart, ettersom terrenget i Marka kun egner seg for sakte skritting med hest. I forhold til muligheter for å gå til siden eller stoppe for å unngå sammenstøt vil en rytter normalt ha langt bedre mulighet til å kontrollere en hver situasjon som oppstår enn det en skiløper eller hundekjører har. Antallet turryttere vil naturligvis alltid bare være en brøkdel av syklister, skiløpere og hundekjørere, og det lille antallet bidrar i seg selv til at miljøhensyn og sikkerhet forbundet med turriding er lite sentrale problemstillinger.

Kontakt og dialog med andre brukerorganisasjoner for Marka bekrefter at det ikke eksisterer vesentlige konfliktområder mellom turryttere og andre brukergrupper.

En ny Marka-lov må styrke rettigheter for turridding i forhold til dagens regimer

Frilufsloven gir i utgangspunktet rett til turridding på linje med fotturer og skigåeing. Likevel ser Norges Turrytterforening at enkelte grunneiere, og mer sjokkerende, enkelte kommuner, har forsøkt å innføre begrensninger og restriksjoner på turridding.

Det er i dag ingen spesielle begrensninger for turridding i det store området Osloomarka omfatter, med unntak av der hvor Oslo kommune (og delvis Bærum kommune) er grunneiere! Private grunneiere har dermed vist seg mer positive til riding og friluftsliv enn det lokale myndigheter har.

Frilufsloven gir sterke begrensninger på grunneieres muligheter til å legge restriksjoner på fri ferdsel til fots, på ski og med hest. Dette gjelder også der det offentlige selv er grunneier. Det skal ikke være lett å begrense slik ferdsel, og det skal være saklig begrunnet.

I Oslo kommunes forsøk på begrensninger har det vært lagt opp til å forby riding på skogsbilveier alle lørdager og søndager fra kl 10 til 15, altså de timene av døgnet da det er dagslys og mest aktuelt å drive friluftsliv. Riding utenom skogsbilveier ønsker man ikke å tillate i det hele tatt. Kommunen påstår at det til dels er risiko for farlige situasjoner hvis ryttere og turgåere møtes, og dels fare for slitasje på skogbunnen.

Ad: Regionale begrensninger påstått begrunnet i sikkerhetshensyn

Med unntak av skogsbilveien fra Maridalen til Ullevålseter og fra Tryvannstårn-området til Tryvannstua og Skjennungstua er det svært liten ferdsel på de skogsbilveier og stier som ligger innenfor kommunens eiendom. Alle disse 3 serveringsstedene ligger i nærheten av hverandre og i nærheten av boligområder og parkeringsplasser.

Det var før restriksjonene ble forsøkt innført ikke registrert noen betydelige situasjoner eller skader der ryttere / hester hadde kollidert med andre ryttere. Derimot er det hvert år et lite antall slike sammenstøt mellom syklistene, skiløpere og fotturister. Dette betyr ikke at disse andre friluftformene bør begrenses, men illustrerer at påstanden om at turridding kan medføre samme risiko for sammenstøt i alle deler av kommunens eiendom er lite saklig begrunnet. I tillegg tvinger dagens restriksjoner flere ryttere til å ri på tur på veier som er regulert for biltrafikk, der risikoen for sammenstøt faktisk er til stede.

Skulle det være aktuelt å diskutere bruk av hest i Marka videre vil det være unaturlig å ha en slik prosess uten at Turrytterne selv, som kjenner forholdene, er med i diskusjonen.

Ad: Ridings påvirkning på naturen

Spørsmålet om mulig slitasje på naturen bør sees i sammenheng med at Oslo kommune driver jevnlig storstilet nyanlegging og utvidelse av eksisterende småløyper for å få nye brede løyper (10 til 20 meter brede) for å tillate preparering med store maskiner for å kunne tilby forskjellige løyper for klassisk langrenn, skøyting, lysløyper, etc. Et blick på løype- og stikartet over Oslo kommune viser at løypene de fleste steder går parallelt, ofte med så lite som 50 til 100 meters mellomrom. Påstander om at noen få hester setter spor i naturen virker meningsløst på bakgrunn av disse inngrepene som kommunen selv finansierer.

Norges Turrytterforening har i senere tid vært i kontakt med juridisk ekspertise rundt temaet allemannsretten, og tilbakemeldingen er at slike generelle restriksjoner for store områder heller ikke holder mål for juridisk bedømming.

Norges Turrytterforening ble etablert 1999

- Et landsdekkende nettverk for turryttere
- Lokallag og medlemmer over hele landet, liknende modell som Turistforeningen
- Skape et miljø som kombinerer opplevelsesrik og trygg turridding med hyggeig friluftsliv
- Skape forståelse hos bl.a. myndigheter og andre friluftsgupper for at øket kunnskap og gode holdninger i turryttermiljøet gir tryggere forhold enn restriksjoner på turridding
- Skape aksept og innpass for turridding som aktivitet i bruk av utmark, arbeide for å unngå eller fjerne restriksjoner på ridding i terreng
- Holdningsskapende arbeid i forhold til sikkerhet, varsom ferdsel i naturen, god hestehåndtering mm.
- Utveksling av informasjon, kunnskap, erfaringer mellom turryttere over hele landet
- Kontaktpunkt for myndigheter, andre rytterorganisasjoner mm. for å få gjennomslag for turrytternes interesser
- Arbeide mot urimelige forslag om restriksjoner på turridding

Spesifikke innspill til innhold i ny Marka lov

- 1 Sikre fortsatt mulighet for turridding, uten begrensninger på område eller tidspunkt
 - På skogsbilveier
 - På stier
 - I terreng

Begrensninger på tidspunkt vil i praksis gjøre det umulig å drive friluftsliv med hest for alle som er på jobb eller på skole hverdager. Ingen annen friluftslivsgruppe ville tolerere å bare kunne drive sitt friluftsliv i mørket.

Begrensninger på område, eller hvilke veier eller stier det kan ris på vil gjøre det vanskelig eller umulig for mange turryttere å komme seg ut fra stallene og til forskjellige deler av Marka. Ingen annen friluftslivsgruppe ville akseptere å bli henvist til å bare kunne drive friluftsliv på en eller to definerte veier eller stier. Det ville da heller ikke lenger være noe friluftsliv, men mosjonering frem og tilbake på den samme ruten dag etter dag, år etter år. Det er ingen statistikk eller tilbakemeldinger som gir hold for å påstå at det oppstår problematiske situasjoner hvis man ikke begrenser riding. Derimot er det grunn til å advare mot å lage restriksjoner som tvinger turriddingen ut på veier med betydelig biltrafikk.

- 2 Sikre at gamle stier og ferdselsveier kan holdes ryddet og bevares
 - Turistforeningens blåmerkede stier har ikke monopol /"offisiell godkjenning"?
 - Grunneiere kan ikke ha ansvar for stistrydding, de har naturligvis lite motivasjon
 - Stistrydding må likevel ta hensyn til grunneier og skogbruk
 - Mange umerkede stier har lange tradisjoner, og kulturhistorisk verdi
 - Mange stier har sin historiske opprinnelse som kløvstier, ridestier, tømmerkjøring, setertrafikk

Intensjonene for den nye Marka loven er å sikre friluftslivets interesser, samt verne Marka som et område med naturmark og kulturmark. Begge deler er verdier som alle Marka-brukere setter pris på. Skal dette oppnås har hesten har en nødvendig og naturlig plass, og hesten, beitene og hesteveiene er et av de populære innslagene i Marka-opplevelsene. Ingen av grunneierne (i alle fall ikke de private) har noen stor interesse av å holde stier og ruter ryddet, jevnlig fjerne gjengroing, osv.

Det finnes i dag gode retningslinjer som er utarbeidet i samarbeid mellom Turistforeningen og private grunneiere for hvordan sti-rydding og vedlikehold kan skje skånsomt og uten stor påvirkning på grunneierne skog. Dette kan være grunnlaget for generelle retningslinjer for hvordan sti-rydding og vedlikehold kan utøves også i fremtiden, og også uten at grunneier aktivt deltar i sti-arbeidet.

For Norges Turrytterforening

Torbjørn Sunde Andersen (sign)
Leder for Norges Turrytterforening